

stížnost vůbec nenapadá, musí proto z něho vycházeti i při provádění důvodu zmatečnosti čís. 9 b) § 281 tr. ř.; nečiní-li stížnost tak, snažíc se dokázati, že nebyla prokázána pravdivost výtky, o »všech« pohřbech a o »všech« zaměstnancích nemocnice, neprovádí námitku po zákonu.

Čís. 4273.

Ke skutkové podstatě zločinu podle § 15 čís. 3 a přečinu podle § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep. stačí, jsou-li osoby, pojavší již předem trestné rozhodnutí nebo samy nepřátelsky smýšlející proti právním statkům v zákoně chráněným, závadným projevem pachatelovým utvrzovány ve svém trestném rozhodnutí nebo v zaujatém nepřátelství.

Oněch trestných činů dopouští se i komunistický řečník, který ke svým stoupencům, znalým programu a cílů komunistické strany, a stejně jako on smýšlejícím, pronáší obvyklá hesla, po případě obvyklý májový projev, aniž by tím v nich vyvolal jakékoli vzrušení a zjevnou odezvu.

(Rozh. ze dne 22. září 1931, Zm I 846/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 9. září 1930, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro zločin výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 a pro přečin rušení obecného míru podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y :

Zmateční stížnost právem vytýká rozsudku neúplnost námitkou, že nalézací soud nepřihlédl k celkové souvislosti závadné řeči, že ji nehodnotil a že nevezal zřetel na politickou příslušnost řečníkovu a na program strany, za niž na schůzi mluvil; právem vytýká i nedostatek důvodů (logického odůvodnění) pro závěry, že řeč obžalovaného objektivně nezakládá skutkovou podstatu zločinu podle § 15 čís. 3 a přečinu podle § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep., že obvyklá hesla komunistických řečníků nemohla na posluchače působiti a nepůsobila ve směru nezákonném, a že obžalovaný ani neměl takový úmysl. Rozsudek sám přiznává, že by zažalované výroky mohly objektivně zakládati skutkovou podstatu zločinu podle § 15 čís. 3 a přečinu podle § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep., kdyby prý celá řeč obžalovaného podle svého obsahu a smyslu měla za účel jednak působiti na vůli a na cit shromážděných, by v nich bylo vyvoláno rozhodnutí porušiti zákon zločinem vojenské vzpoury, jednak vyvolati u přítomných nepřátelský vztah k platné formě státu ve prospěch nastolení vlády rolníků a dělníků. Rozsudek však zřejmě přibírá mezi náležitosti objektivní skutkové podstaty oněch trestných činů součást skutkové podstaty subjektivní, totiž účel, jaký řečník svým přednesem sledoval. Pro objektivní stránku dostačuje již,

byla-li řeč obžalovaného vůbec jen způsobitou vyvolati účinky v zákoně předpokládané, při čemž nerozhoduje, zda je též vyvolala; v tomto směru ovšem rozsudek ponechává bez povšimnutí větu relace, potvrzenou i svědectvím Viktora B-e, že výrok obžalovaného: »proletariát ví, proti komu má obrátiti zbraně«, byl provázen všeobecným souhlasem posluchačstva. Úmysl pachatelův, účel, proč byla řeč pronesena, je pro onu způsobilost in abstracto nezávažný. Nalézací soud ovšem na základě zjištění, že šlo obyčejný májový projev komunistické strany, při němž obžalovaný sám shromážděné napomínal ke klidu, dospěl k přesvědčení, že za dané situace a podle svého obsahu ona řeč nemohla prý ani na vůli a na cit shromážděných působiti ve směru nezákonném, a že nemohla s hlediska přečinu podle § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep. ani vyvolati u posluchačů nepřátelskou náladu proti platné státní formě, že tudíž nebyla ani způsobilá přivoditi účinky ve smyslu zákona. Leč ke zjištění tomu mohl nalézací soud dospěti jen tím, že zcela opomenul vzíti za podklad svého hodnocení závadného projevu vzájemnou souvislost závažných vět a smysl z celkového doslovu jasně vyplývající, rovněž i další okolnosti případu, provázející onen projev. Při náležitém zřeteli ku protikladům v zažalovaném projevu (»kapitalistické státy zbrojí k novým válkám, jež směřují proti sovětskému Rusku, a v š a k proletariát, až bude vyzbrojen, ví, proti komu má obrátiti zbraně«. »Tribuna parlamentní nemá pro lid významu . . . , p r o t o volá strana komunistická proletariát k dalšímu boji do jednotné fronty, by se vlády ujalo dělnictvo a rolnictvo, od čeho si slibuje lid splnění svých požadavků«) lze dojíti k závěru, že v onom proslovu je jednak výzva, by proletariát v případě válečného konfliktu sám rozhodoval o způsobu, jak má zbraní použiti, a by tudíž nedbal vojenských rozkazů jemu udílených, dále poukaz, že nikoliv systém parlamentarismu, mající základ v demokraticko-republikánské ústavě československého státu, nýbrž jen vláda dělníků a rolníků, jak ji požaduje program strany komunistické, tudíž jen diktatura určité části národa může přinést splnění požadavků dělního lidu. Nezabývá-li se proto rozsudek po této stránce vůbec doslovem projevu, a opomenul-li vůbec hodnotiti jednotlivé myšlenky zřejmě v jeho doslovu obsažené, trpí neúplností; nevyhovuje však ani předpisu § 270 čís. 5 tr. ř., prostě popíraje, že obsah a smysl zažalované řeči není takový, jakým jej vidí obžaloba.

Že jde o májový projev strany komunistické, že závadné věty jsou obvyklá hesla, jimiž končí komunističtí řečníci svoje projevy, a že řeč prošla za stejné nálady, jaká byla dříve, to jest, že mládež vpředu stojící hlučela a pronášela různá hesla, kdežto vzadu mezi staršími byl klid, posléze, že obžalovaný sám po upozornění intervenujícího komisaře napomínal shromážděné ke klidu, to vše nejsou skutečnosti toho druhu, by z nich, jak činí rozsudek, mohlo býti logicky usuzováno na nezpůsobilost projevu ve směru zažalovaných deliktů, a tudíž na nedostatek objektivní skutkové podstaty; tím méně mohou pro onen úsudek sloužiti další skutečnosti v rozsudku rovněž uváděné, že posluchači byli vesměs stoupenci strany komunistické a již předem téhož smýšlení jako řečník. Ke skutkové podstatě zločinu podle § 15 čís. 3 zák. na ochr.

rep. a přečinu podle § 14 čis. 1 zák. na ochr. rep. zcela dostačuje, jsou-li i osoby pojavši již předem trestné rozhodnutí, nebo samy nepřátelsky smýšlející proti právním statkům v zákoně chráněným, závadným projevem obžalovaného utvrzovány ve svém trestném rozhodnutí nebo v zaujatém nepřátelství. Dopouští se proto oněch trestných činů i komunistický řečník, který ke svým stoupencům, znalým programu a cílů komunistické strany a stejně jako on smýšlejícím, pronáší obvyklá hesla, po případě obvyklý májový projev, aniž by tím v nich vyvolal vzrušení a zjevnou odezvu, pokud ovšem jsou hesla ta, po případě obsah celého projevu objektivně způsobit účinek uvedený v zákoně, a pokud okolnosti případu prokazují i pachatelův úmysl vzbuditi nebo upevniti v posluchačích ono rozhodnutí nebo smýšlení. Odůvodňuje-li v souzeném případě nalézací soud přesvědčení, že obžalovaný neměl úmysl, by působil na vůli a na cit shromážděných v naznačeném směru tím, že prý mluvil jen krátkou dobu, sotva 10 minut, že byl silně nachlazený, že mluvil chraptivě a s námahou jen, by řeč dokončil a že ji skončil obvyklým heslem o proletariátu, jsou to vesměs okolnosti, které nejsou v logickém vztahu ke skutkovému závěru, který rozsudek z nich vyzvojuje. Rozsudek ovšem odůvodňuje osvobozující výrok i tím, že věří v pravdivost zodpovídání se obžalovaného, že mluvil jen ve všeobecných rysech ve smyslu obyčejných, příležitostných projevů řečníků strany komunistické, bez úmyslu působiti na vůli a na cit shromážděných v onom směru. Tu však, jak zmateční stížnost správně namítá, bylo povinností nalézacího soudu přihlídnouti jednak k naznačenému již jasnému smyslu a doslovu celého projevu ve vzájemné jeho souvislosti, jednak i k tomu, že obžalovaný mluvil ke svým stoupencům jako příslušník strany komunistické, a vzíti v úvahu i celý program této strany, po případě aspoň jeho základní zásady. Kdyby byl nalézací soud tak učinil, jistě by si byl musil dáti i otázku, jaké cíle sleduje komunistická strana májovými oslavami a svými obvyklými hesly, proč obžalovaný vlastně vůbec na oné oslavě mluvil, a pokud se jako řečník a předák strany, tudíž jako osoba znalá konečného programu a snah komunistické internacionály, snažil nikoli jen povšechným projevem, nýbrž určitými myšlenkami, v jeho řeči obsaženými, zásady onoho programu posluchačům vštípití neb oživití v paměti. Nelze pochybovati, že by úvahy toho druhu mohly působiti na rozhodnutí soudu významným způsobem, a není vyloučeno, že by při náležitém zřeteli k celkovému doslovu projevu, ke vzájemné souvislosti jednotlivých jeho vět, a ke zřejmému jejich smyslu, přihlížejíc k osobě pachatelově a k účelům, jež sleduje strana komunistická jednak svým programem, jednak veřejnými projevy, onen program hlásajícími, byl nalézací soud mohl dospěti k přesvědčení a ke skutkovému zjištění od rozsudku odlišnému, že se totiž obžalovaný, třebaže na obvyklém májovém projevu a obvyklými hesly, pronášenými ke stejně smýšlejícím politickým stoupencům, i při svém chrapotu a snaze svoji řeč brzy skončiti, snažil ve svých posluchačích vyvolati neb utvrditi rozhodnutí, by se v příhodnou dobu, t. j. v případě povolání k vojenské službě, dopustili zločinu vojenské vzpoury, a současně též vyvolati neb utvrditi v nich nepřátelský vztah k platné formě státu ve

prospěch nastolení vlády rolníků a dělníků. Bylo tudíž vyhověti zmateční stížnosti státního zastupitelství, zrušiti rozsudek jako zmatečný podle § 281 čis. 5 tr. ř. a věc vrátiti soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Čís. 4274.

Pobuřování proti státu ve smyslu § 14 čis. 1 zák. na ochr. rep., pokud se týče hanobení ve smyslu § 14 čis. 5 zák. na ochr. rep., líčil-li komunistický řečník domnělý útisk dělnictva v Československé republice buržoasií a vyzdvihoval-li dělnické poměry v sovětském Rusku; pokud tu jde o pobuřování proti státu pro jeho vznik, poukazoval-li u příležitosti 10letého trvání republiky na to, že se v novém státě utvářely poměry dělnictva tak zle a nepříznivě.

Veřejný úřad ve smyslu čl. V. zák. čis. 8/1863 nelze stotožňovati s jednotlivými, v době urážky u úřadu činnými úředníky, ani s jich souhrnem.

(Rozh. ze dne 22. září 1931, Zm II 340/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných Metoděje G-y, Františka S-y a Viléma H-y do rozsudku krajského soudu trestního v Brně ze dne 14. května 1930, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými Metoděj G. a František S. přečinem rušení obecného míru podle § 14 čis. 1 zákona na ochranu republiky, Vilém H. přečinem rušení obecného míru podle § 14 čis. 5 zákona na ochranu republiky, vyhověl však zmateční stížnosti obžalovaného Viléma H-y, pokud napadla rozsudkový výrok, jímž byl tento stěžovatel uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 491 tr. zák. a čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čis. 8 ř. zák. z roku 1863, zrušil tento výrok o vině a důsledkem toho i výrok o trestu a výroky s tím související jako zmatečné, a zprostil obžalovaného Viléma H-a podle § 259 čis. 3 tr. ř. z obžaloby pro tento přestupek, který prý spáchal tím, že dne 26. října 1928 v B. veřejně a před více lidmi, neuváděje určitých skutečností, hanil policejní ředitelství v B. a vinil je z opovrhlivého smýšlení, totiž ze stranickosti a z nesprávného vykonávání úřední moci, a tím je vydával ve veřejný posměch, a vyměřil mu za zbývající přečin rušení obecného míru podle § 14 čis. 5 zákona na ochranu republiky nový trest.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje číselně důvody zmatečnosti čis. 5 a 9 a) § 281 tr. ř. Proti odsouzení obžalovaných Metoděje G-y a Františka S-y pro přečin podle § 14 čis. 1 zák. na ochr. rep. namítá, že obsah jejich řeči nenaplnuje skutkovou podstatu pobuřování proti státu vůbec, a pro jeho vznik a proti jeho demokraticko-republikánské formě zvláště. Nevychází však ze skutkových předpokladů rozsudku, jak by byla povinna při provedení hmotněprávního zmatku, namítá-li, že pobuřování